

نکاتی که درباره «تهدید کردن» و «تهدید شدن» باید بدانید!

تهدید به معنای ترساندن دیگری از یک خطر جدی و قریب الوقوع به قصد وادار کردن او به انجام دادن عملی معین (مانند ارتکاب جرم یا دادن مال) برخلاف میل آن شخص، به گونه ای است ...

تهدید به معنای ترساندن دیگری از یک خطر جدی و قریب الوقوع به قصد وادار کردن او به انجام دادن عملی معین (مانند ارتکاب جرم یا دادن مال) برخلاف میل آن شخص، به گونه ای است که فاعل از ترس عواقب ناشی از تخلف از اجرای خواسته تهدیدکننده، خود را ناگزیر از اطاعت از او بداند. اغلب قانونگذاران از جمله قانونگذار ایرانی عمل تهدید را جرم شناخته اند. در ابتدا با اقسام تهدید آشنا شوید.

تهدید به منظور گرفتن نوشته، سند و غیره.

به گزارش «تابناک» به موجب ماده ۶۶۸ بخش تعزیرات قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۷۵ «هر کس با جبر و قهر یا با اکراه و تهدید، دیگری را ملزم به دادن نوشته یا سند یا امضا یا مهر کند یا سند و نوشته ای که متعلق به او یا سپرده به اوست را از وی بگیرد، به حبس از سه ماه تا دو سال و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد.» موضوع تهدید در این ماده، منحصرأ گرفتن نوشته، سند و امثال این ها، با توسل به زور است و سایر اقسام تهدید را در بر نمی گیرد.

تهدید به ضرر های نفسانی، مالی و غیره:

به موجب ماده ۶۶۹ بخش تعزیرات قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۷۵ «هرکس دیگری را به هر نحو به قتل یا ضرر های نفسی و شرافتی یا مالی یا به افشای سری نسبت به خود یا بستگان او تهدید کند، اعم از اینکه به این واسطه تقاضای وجه یا تقاضای انجام امر یا ترک فعلی را کرده یا نکرده باشد، به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه یا زندان از دو ماه تا دو سال محکوم خواهد شد.» به عنوان مثال اگر شخصی دیگری را به کور کردن چشم یا به شکستن دندان تهدید کند، عمل او مصداق تهدید به ضرر های نفسی است و اگر آن شخص را از مخاطرات مربوط به آبرو یا ناموس خود او یا بستگانش بترساند، عمل وی تهدید به ضرر های شرفی محسوب می شود.

تهدید به افشای اسرار:

تهدید به افشای اسرار ناظر به ترساندن اشخاص از برملا کردن اموری است که چندان اهمیت دارد که افراد معمولاً آن را از دیگران مخفی می کنند و حتی ممکن است برای محفوظ ماندن آن بهای زیادی بپردازند. ملاک تشخیص اینکه چه اموری برای چه کسانی سر محسوب می شود، داوری عرف است. به طور کلی می توان گفت: اموری که از افشای آن ضرر مادی یا معنوی متوجه شخص نمی شود، سر محسوب نمی شود و تهدید به افشای آن جرم نیست. تهدید به اضرار مالی ممکن است نسبت به خود شخص باشد یا بستگان او، و در هر دو حالت، مشمول ماده ۶۶۹ بخش تعزیرات قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۷۵ است. به عنوان مثال، اگر کسی دیگری را تهدید کند که اتومبیل پدرش را سرقت خواهد کرد یا منزل برادرش را آتش خواهد زد، با جمع شرایط تهدید واقع شده است.

تهدید با استفاده از سلاح:

به موجب ماده ۶۱۷ تهدید به افشای اسرار «هر کس به وسیله چاقو یا هر نوع اسلحه دیگر تظاهر یا قدرت نمایی کند یا آن را وسیله مزاحمت اشخاص یا اخاذی یا تهدید قرار دهد یا با کسی گلاویز شود، در صورتی که از مصادیق محارب نباشد، به حبس از ۶ ماه تا دو سال و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد.»

تفاوت این قسم از تهدید با تهدید به ضرر های نفسانی و مالی موضوع ماده ۶۶۹ این است که اولاً در جرم موضوع ماده ۶۶۹ فرقی نمی کند که وسیله تهدید چه باشد. (این معنا از عبارت «به هر نحو» قابل فهم است)، اما برای تحقق بزه موضوع ماده ۶۱۷ استفاده از وسیله خاص (یعنی اسلحه اعم از سلاح سرد مانند چاقو و سلاح گرم مانند کلت کمری) ضرورت دارد. بدین ترتیب ماده ۶۱۷ مخصص ماده ۶۶۹ محسوب می شود. یعنی اگر مرتکب تهدید از سلاح استفاده کند، عمل او از شمول ماده ۶۶۹ خارج می شود و با جمع سایر شرایط، مصداق ماده ۶۱۷ است. ثانیاً تهدید موضوع ماده ۶۶۹ حصری و محدود به مواردی است که در متن ماده قید شده و شامل تهدید به قتل، ضرر های نفسی، شرفی، مالی و

افشای سر نسبت به خود شخص یا بستگان به هر نحو جز از طریق اسلحه می شود. اما تهدید موضوع ماده ۶۱۷ محدود به نوع خاصی از تهدید نیست و هر گونه تهدیدی را که به وسیله سلاح انجام شود، در بر می گیرد. ثالثاً تهدید موضوع ماده ۶۱۷ جرمی غیرقابل گذشت است که رسیدگی به آن نیازمند طرح شکایت از سوی شاکی خصوصی نیست. بالعکس تهدید موضوع مواد ۶۶۸ و ۶۶۹ به تصریح ماده ۱۰۴ قانون مجازات اسلامی از جرایم قابل گذشت است که رسیدگی به آن، جز با شکایت شاکی خصوصی آغاز نمی شود و در صورت رضایت و اعلام گذشت شاکی، تعقیب متهم فوراً موقوف می شود.

تهدید دیگران به ارتکاب جرم:

گاهی اوقات بزهکاران برای رسیدن به مقاصد خود و واداشتن دیگران به ارتکاب جرم، متوسل به تهدید می شوند. اگر کسی دیگری را با تهدید وادار به ارتکاب جرم کند، به گونه ای که تهدیدشونده بر اثر ترس و اضطراب ناشی از تهدید، بدون رضایت و بر خلاف میل باطنی خود مصمم به ارتکاب جرم شود و دست به عمل مجرمانه بزند، در این صورت تهدیدکننده طبق بند الف. ماده ۱۲۶ قانون مجازات اسلامی به عنوان معاون جرم و تهدیدشونده به عنوان مباشر و فاعل جرم مورد تعقیب قرار می گیرد و هرگاه تهدید به قدری قوی باشد که علاوه بر سلب رضایت، اراده نیز از فاعل جرم سلب شود، فاعل هیچ مسئولیتی نخواهد داشت و مسئولیت کیفری متوجه اجبارکننده خواهد بود. چراکه مطابق ماده ۱۴۰ قانون مجازات اسلامی، مسئولیت کیفری تنها زمانی محقق می شود که فرد حین ارتکاب جرم، عاقل، بالغ و مختار باشد و طبق ماده ۱۵۱ همان قانون هرگاه کسی بر اثر اکراه غیرقابل تحمل، مرتکب رفتار مجرمانه شود، مجازات نمی شود و به جای او اکراه کننده به مجازات فاعل جرم محکوم می شود. البته به تصریح ماده ۳۷۵ قانون مجازات اسلامی اکراه بر قتل هرگز مجوز قتل نیست و اگر کسی دیگری را ولو از روی اکراه به قتل برساند، قصاص شده و اکراه کننده نیز به حبس ابد محکوم می شود؛ مگر آن که اکراه شونده طفل غیرممیز یا مجنون باشد که در این صورت فقط اکراه کننده محکوم به قصاص می شود.

شرایط تحقق تهدید

تهدید در تمام حالات در صورتی محقق می شود که تمام شرایط زیر موجود باشد:

اولاً تهدید باید ناظر به موضوعی معین و مشخص باشد و تهدیدکننده به وضوح تهدیدشونده را به قتل یا ضرر های مادی، معنوی، شرفی و افشای سر خود یا بستگانش تهدید کند، به نحوی که برای قاضی ابهام یا تردیدی درباره موضوع تهدید وجود نداشته باشد. مثلاً اگر شخصی به دیگری بگوید «حسابت را می رسم» یا «کاری می کنم که مرغان هوا به حالت گریه کنند» یا «اشکت را در می آورم» هیچ یک از این ها به لحاظ مبهم بودن و معلوم نبودن نوع ضرر نفسی یا شرافتی، تهدید محسوب نمی شود. ثانیاً تهدید باید با ارتکاب اعمال غیرقانونی و برای رسیدن به منفعت نامشروع صورت پذیرد؛ بنابراین اگر کسی برای رسیدن به حق خود، به دیگری هشدار دهد که علیه او نزد مراجع قانونی شکایت خواهد کرد، این عمل تهدید مجرمانه محسوب نمی شود. ثالثاً تهدید باید نسبت به تهدیدشونده مؤثر واقع شود و تهدیدکننده نیز توان انجام آن را داشته باشد. احراز مؤثر بودن تهدید، امری نسبی و منوط به اوضاع و شرایط تهدیدکننده و تهدیدشونده است بنابراین اگر شخصی ناتوان، فردی نیرومند را از وارد آوردن صدمات بدنی بترساند، از آنجایی که این نحو از ترساندن، وحشتی در فرد نیرومند ایجاد نمی کند، تهدید محقق نمی شود. همچنین صرف خوف و ترس از کسی یا چیزی تهدید به شمار نمی آید بلکه بیم و ترس فاعل باید از عمل تهدیدآمیز تهدیدکننده ناشی شده باشد.